

a magyar nemzet „hálás és tökéletesen megbízható”, és „tudatában vagyunk annak, mivel tartozunk Önnek és a német nemzetnek”⁶⁷.

Útban a második bécsi döntés felé: Észak-Erdély visszacsatolása

Amikor a területi kérdés Csehszlovákiával rendeződött, a magyarországi vezetés figyelmének homlokterébe Erdély került, s ezt Romániával kellett elintézni. Alig irták alá a Hitler–Sztálin-paktumot, az Erdély-kérdés forrpontig hevült. A szovjetek részt kaptak Lengyelország területéből, s ezzel nemcsak az a veszély hárult el, hogy Románia esetleg Lengyelország oldalán belép a háborúba, de volt egy olyan következménye is, hogy átmenetileg ugyan, de érzékelhetően javult a szovjet–magyar viszony.⁶⁸ A paktum megkötését követő egy esztendő folyamán magyar részről úgy látták, hogy az erdélyi kérdés megoldásának az esélyeit megnövelte az a körülmény, miszerint a szovjetek bejelentették igényüket Besszarábiára, amelyre Románia Erdélyhez hasonlóan az első világháború után tette rá a kezét. A német–szovjet határ- és barátsági szerződéshez csatolt titkos záradék értelmében a Szovjetunió szabad kezet kapott Észtország, Lettország és Litvánia vonatkozásában, továbbá Finnország, Lengyelország és Románia bizonyos része tekintetében. Amikor Lengyelország már-már elesett, megindult ellene a Szovjetunió is, viszont Romániával szemben támasztott igényét mindaddig nem akarta forszirozni, amíg bizonytalan volt, miként reagál a Nyugat és főleg Franciaország. 1939. november elején a szovjet sajtó mégis foglalkozni kezdett a besszarábiai kérdéssel, igaz, hogy meglehetősen tompított hangon. A magyarok azonnal felfogták a jelet, és gyorsan kidolgozták terveiket, hogy szinkronban a szovjetekkel ők is előálljanak követeléseikkel Romániával szemben.⁶⁹ December 12-én a magyar vezérkar nyíltan németbarát főnöke, Werth Henrik memorandumot készített, s ebben leszögezte, hogy a Románia elleni orosz támadás esetén Magyarország nem maradna tétlen, azonnal támadna, hogy visszafoglalja „egész Erdélyt”⁷⁰.

A magyar kormány számot vetett bizonyos körülményekkel, így azzal, hogy a Nyugat és kivált Anglia netán fellép majd román szövetségese érdekében, továbbá azzal is, hogy az adott pillanatban Németországnak nem érdeke a béke felborulása Délkelet-Európában már csak azért sem, hogy a román olajszállításokban ne legyen fennakadás. Mindezeket figyelembe véve határozták meg az esetleges beavatkozás feltételeit. A kormányzati előterjesztés értelmében Magyarország akkor mozdul, ha a románok gyilkolni kezdenék a kisebbségeket, ha bolsevik jellegű forradalom törne ki, vagy ha harci cselekmények nélkül önként átengednének kisebb-